

Зайченко Євген Олександрович,
молодший науковий співробітник відділу економіки,
менеджменту та трансферу інновацій у тваринництві
Інституту тваринництва Національної академії
аграрних наук України

Zaichenko Yevhen, Junior Research Fellow, Department of
Economics, Management and Transfer of Innovations in
Livestock Farming, Livestock Farming Institute of the
National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0002-0396-0018>

**ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПОТЕНЦІАЛУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
INVESTMENT MECHANISMS FOR MANAGING THE DEVELOPMENT OF THE COMPETITIVENESS POTENTIAL OF
AGRICULTURAL ENTERPRISES**

Зайченко Є. О. Інвестиційні механізми управління
розвитком потенціалу конкурентоспроможності
аграрних підприємств. *Український журнал прикладної
економіки та техніки*.
2025. Том 10. № 3. С. 309 – 313.

Zaichenko Y. Investment mechanisms for managing the
development of the competitiveness potential of
agricultural enterprises. *Ukrainian Journal of Applied
Economics and Technology*.
2025. Volume 10. № 3, pp. 309 – 313.

У сучасних умовах трансформації аграрного сектору, посилені війсьними викликами та процесами євроінтеграції, особливої актуальності набуває проблема формування та розвитку потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств. Інвестиційна діяльність виступає ключовим чинником модернізації виробництва, впровадження інноваційних технологій, підвищення ефективності використання ресурсів і забезпечення стійких конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках. Водночас аграрні підприємства функціонують в умовах високої невизначеності, обмеженого доступу до фінансових ресурсів, зростання ризиків та необхідності дотримання принципів сталого розвитку. У статті досліджено теоретико-методичні засади управління розвитком потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств з акцентом на роль інвестиційних механізмів у цьому процесі. Узагальнено наукові підходи до трактування поняття потенціалу конкурентоспроможності та визначено його структурні складові. Проаналізовано сучасні тенденції інвестиційного забезпечення аграрного сектору, зокрема динаміку капітальних вкладень, структуру джерел фінансування та вплив державної підтримки й іноземних інвестицій на розвиток підприємств. Особливу увагу приділено оцінюванню ефективності управління інвестиційними процесами як складової системи розвитку потенціалу конкурентоспроможності. Обґрунтовано доцільність використання комплексного підходу, що поєднує фінансово-економічні, інноваційні та екологічні критерії, з урахуванням принципів ESG та вимог сталого розвитку. Запропоновано концептуальний підхід до інтеграції інвестиційних механізмів у систему стратегічного управління аграрними підприємствами, що дозволяє узгодити інвестиційні рішення з довгостроковими цілями розвитку. Практична реалізація результатів дослідження сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості аграрних підприємств, посиленню їх адаптивності до зовнішніх викликів та забезпеченню стійкої конкурентоспроможності в умовах трансформаційної економіки. Отримані результати формують науково-методичне підґрунтя для розроблення управлінських рішень у сфері інвестиційного забезпечення розвитку аграрних підприємств.

Ключові слова: аграрні підприємства, конкурентоспроможність, потенціал конкурентоспроможності, інвестиційні механізми, інвестиційна привабливість, сталий розвиток.

In the current transformation of the agrarian sector, intensified by military challenges and European integration, the problem of developing the competitiveness potential of agricultural enterprises is particularly relevant. Investment activity is a key factor in modernizing production, introducing innovative technologies, increasing resource efficiency, and ensuring stable competitive positions in domestic and foreign markets. At the same time, agricultural enterprises operate under high uncertainty, limited access to financial resources, increased risks, and the need to adhere to the principles of sustainable development. The article examines the theoretical and methodological principles of managing the development of the competitiveness potential of agricultural enterprises with an emphasis on the role of investment mechanisms in this process. Scientific approaches to interpreting the concept of competitiveness potential are summarized, and its structural components are identified. Modern trends in investment support for the agricultural sector are analyzed, with particular attention to capital investment dynamics, the structure of financing sources, and the impact of state support and foreign investment on enterprise development. Attention is paid to assessing the effectiveness of investment process management as a component of the system for developing competitive potential. The feasibility of an integrated approach combining financial, economic, innovative, and environmental criteria, considering ESG principles and sustainable development requirements, is demonstrated. A conceptual approach to integrating investment mechanisms into the strategic management systems of agricultural enterprises is proposed to align investment decisions with long-term development goals. The practical implementation of the research results will increase the investment attractiveness of agricultural enterprises, strengthen their adaptability to external challenges, and ensure sustainable competitiveness in a transformational economy. The results obtained form a scientific and methodological basis for developing management decisions in the field of investment support for the development of agricultural enterprises.

Keywords: agricultural enterprises, competitiveness, competitiveness potential, investment mechanisms, investment attractiveness, sustainable development.

Вступ

Розвиток потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств є однією з ключових передумов стабільного функціонування аграрного сектору та забезпечення продовольчої безпеки країни. В умовах глобалізації, посилення конкуренції на агропродовольчих ринках, цифровізації виробничих процесів і трансформації вимог споживачів аграрні підприємства змушені постійно оновлювати технологічну базу, підвищувати ефективність використання ресурсів і впроваджувати інноваційні управлінські рішення.

Водночас сучасні умови господарювання в Україні характеризуються високим рівнем інвестиційних ризиків, обмеженим доступом до фінансових ресурсів, руйнуванням виробничої інфраструктури внаслідок воєнних дій та зростанням витрат на виробництво. При цьому ускладнюється процес формування й реалізації ефективних механізмів управління розвитком потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств. Існуючі методичні підходи до оцінки ефективності управління часто мають фрагментарний характер і не враховують комплексного впливу інвестиційних, інноваційних та екологічних чинників. У зв'язку з цим виникає потреба в поглибленні теоретико-методичних засад управління розвитком потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств у сучасних наукових дослідженнях розглядається як комплексна характеристика, що формується під впливом фінансових, структурних та інституційних чинників. У працях Мазуркевич І., Кузьмінової О. та Ярошенко К.

наголошується на обмеженості традиційних фінансових показників і необхідності застосування інтегрованих підходів до оцінювання інвестиційної привабливості з урахуванням галузевих ризиків та інституційної нестабільності, зокрема в умовах воєнних викликів. Автори підкреслюють важливість адаптації методик оцінки до сучасних економічних реалій та посилення ролі державної і фінансової підтримки інвестиційних процесів.

У дослідженнях Аверчевої Н. та Зубік Д., Попової О., Коцюбинської Л. та Скубій О. основну увагу зосереджено на динаміці та структурі інвестиційних ресурсів у сільському господарстві, а також на чинниках, що визначають інвестиційну активність підприємств у кризових умовах. Левандівський О., Баланюк І., Матковський П. і Мацьків В. розглядають ресурсний потенціал, технологічну модернізацію та розвиток агросервісної інфраструктури як ключові передумови підвищення інвестиційної привабливості аграрних підприємств. Водночас дослідники акцентують увагу на можливостях використання біоенергетичного потенціалу сільськогосподарської біомаси та впровадженні принципів циркулярної економіки як чинниках зміцнення інвестиційної привабливості.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на кількісну оцінку впливу окремих інвестиційних механізмів на рівень конкурентоспроможності аграрних підприємств, а також на розробку інструментів управління інвестиційними ризиками в аграрному секторі.

Формулювання цілей статті

Мета статті – обґрунтування теоретико-методичних засад управління розвитком потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств та розроблення підходів до оцінювання ефективності інвестиційних механізмів у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження

У сучасній економічній науці управління інвестиційними процесами в аграрному секторі розглядається як фундаментальний механізм трансформації капіталу в реальні активи, що забезпечують стійкі конкурентні переваги. Категорія «інвестиції» охоплює будь-які вкладення фінансового, виробничого або інтелектуального капіталу, що здійснюються з метою отримання прибутку або соціального ефекту. Для аграрної сфери характерним є фокус на реальному секторі через формування капітальних благ та послуг, що безпосередньо беруть участь у виробничому циклі.

Об'єктом інвестування в агробізнесі виступають грошові кошти, технології, обладнання, ліцензійні права та інтелектуальні цінності. Це дозволяє формувати комплексний ресурсний потенціал підприємства – інтегровану сукупність трудових, матеріальних, фінансових, інноваційних та управлінських ресурсів. Головною метою є реалізація цілей розвитку підприємства в умовах специфічних природно-кліматичних та економічних ризиків.

Процес управління інвестиціями нерозривно пов'язаний із концепцією відтворення. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства повинні орієнтуватися на розширене відтворення – постійне оновлення діяльності на якісно новому та кількісно більшому рівні. Інвестиційна діяльність тут виконує роль репродуктивної системи, що забезпечує стратегічний перехід від простого виживання до зростання масштабу.

У контексті розвитку потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств особливого значення набуває інвестиційне відтворення, яке забезпечує не лише підтримання наявного рівня виробничих можливостей, а й їх якісне оновлення та нарощування. Просте відтворення передбачає відшкодування зношених засобів виробництва без зміни технологічної бази, тоді як розширене відтворення спрямоване на збільшення обсягів виробництва та підвищення його ефективності за рахунок залучення додаткових інвестицій. Інноваційне відтворення своєю чергою ґрунтується на впровадженні сучасних технологій, цифрових рішень і ресурсозберігаючих підходів, що формують довгострокові конкурентні переваги.

Для аграрних підприємств інвестиційне відтворення має специфічні особливості, зумовлені

сезонністю виробництва, залежністю від природно-кліматичних умов та високою часткою біологічних активів. За таких умов інвестиційні рішення мають бути орієнтовані не лише на короткостроковий фінансовий результат, а й на забезпечення стабільності виробничого процесу та підвищення адаптивності підприємства до змін ринкового середовища. Саме тому ефективне управління інвестиційним відтворенням розглядається як важливий елемент механізму розвитку потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Ефективність управління залежить від інвестиційної привабливості об'єкта, яка є комплексною характеристикою, що відображає доцільність вкладення коштів на основі аналізу потенційної прибутковості та рівня ризику. Вона розглядається як з фінансової точки зору (ліквідність, структура капіталу), так і з економічної (здатність генерувати попит на інвестиції). Формування високої привабливості є критичним для модернізації аграрного сектору України та його інтеграції у світовий економічний простір.

Наведена структура ресурсного потенціалу аграрного підприємства свідчить про його багатокомпонентний характер та тісний взаємозв'язок між окремими видами ресурсів. Кожна складова потенціалу має різну інвестиційну чутливість і по-різному впливає на формування конкурентних переваг. Зокрема, матеріально-технічні та технологічні ресурси безпосередньо залежать від обсягів інвестицій і визначають рівень продуктивності та ефективності виробничих процесів. Людський та інтелектуальний потенціал формуються поступово, однак саме вони забезпечують здатність підприємства до інноваційного розвитку та адаптації до змін зовнішнього середовища.

Фінансові ресурси виступають базовою умовою реалізації інвестиційних рішень, тоді як інформаційні та управлінські ресурси забезпечують узгодженість і цілеспрямованість використання інвестицій. Водночас земельні та природні ресурси формують специфічну основу конкурентоспроможності аграрних підприємств, ефективне

Таблиця 1. Складові ресурсного потенціалу аграрного підприємства

Тип ресурсу	Характеристика та роль у конкурентоспроможності	Вплив на інвестиційний процес
Трудові ресурси	Кваліфікація персоналу, здатність до освоєння нових технологій.	Визначають ефективність використання придбаного обладнання.
Матеріальні ресурси	Основні засоби, техніка, земля, біологічні активи.	Об'єкт модернізації та застава для залучення кредитів.
Фінансові ресурси	Власний капітал, прибуток, залучені та запозичені кошти.	Пряме джерело фінансування інвестиційних проєктів.
Інноваційні ресурси	Патенти, ноу-хау, нові сорти та технології.	Забезпечують технологічне лідерство та зниження витрат.
Управлінські ресурси	Система менеджменту, стратегічне планування, маркетинг.	Координують розподіл інвестицій між проєктами.

Джерело: сформовано на основі [10]

використання якої потребує довгострокових інвестицій у підвищення родючості ґрунтів і впровадження екологічно орієнтованих технологій. Таким чином, розвиток потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств можливий лише за умови комплексного інвестиційного впливу на всі складові їх ресурсного потенціалу.

Побудова ефективної системи управління базується на принципах, що забезпечують узгодженість короткострокових дій із довгостроковими пріоритетами. Ключовим є принцип інтегрованості інвестиційного менеджменту із загальною системою управління підприємством – інвестиційна стратегія повинна бути зорієнтована на реалізацію наявного потенціалу та усунення розбіжностей у цілях різних підрозділів [4].

Принцип комплексності управлінських рішень вимагає взаємозв'язку інвестицій з іншими бізнес-процесами. Важливим аспектом є принцип гнучкості та адаптивності, який набуває критичного значення в умовах воєнного стану, дозволяючи оперативну коригувати стратегію залежно від зовнішніх змін.

Орієнтація на стратегічні цілі є визначальною при відборі об'єктів інвестування. Навіть високорентабельні проєкти можуть бути відхилені, якщо вони суперечать довгостроковим пріоритетам власників або етичним стандартам. Принцип пріоритетності дозволяє концентрувати обмежені ресурси на напрямках, що забезпечують найбільший мультиплікативний ефект для бізнесу.

Реалізація інвестиційних механізмів управління розвитком потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств потребує поетапного підходу, що забезпечує логічну послідовність управлінських рішень та узгодженість інвестиційних процесів. Першим етапом є діагностика наявного потенціалу конкурентоспроможності, яка передбачає оцінювання ресурсних можливостей підприємства, його фінансового стану та ринкових позицій. На другому етапі визначаються інвестиційні пріоритети розвитку з урахуванням стратегічних цілей та зовнішніх умов функціонування. Третій етап пов'язаний із вибором джерел фінансування інвестицій, зокрема власних, залучених та державних ресурсів, а також інструментів їх комбінування. На етапі реалізації інвестиційних рішень здійснюється впровадження запланованих заходів, спрямованих на модернізацію виробництва та підвищення ефективності використання ресурсів. Завершальним етапом є контроль і коригування інвестиційної діяльності, що дозволяє оцінити досягнуті результати та своєчасно адаптувати управлінські рішення відповідно до змін ринкового середовища.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства ґрунтується на поєднанні кількісного фінансово-економічного аналізу та якісної характеристики його ринкових позицій. З позиції інвестора інвестиційна привабливість визначається здатністю об'єкта забезпечувати стабільні фінансові результати за умови прийнятного рівня інвестиційного ризику.

Оцінювання ефективності інвестиційної діяльності аграрних підприємств не може обмежуватися лише фінансовими показниками, оскільки конкурентоспроможність формується під впливом широкого спектра економічних, технологічних та організаційних чинників. Традиційні фінансові критерії дозволяють визначити доцільність інвестиційних рішень з позицій прибутковості та ризику, проте не завжди відображають їх вплив на довгостроковий розвиток потенціалу підприємства. У зв'язку з цим виникає необхідність поєднання фінансових і нефінансових індикаторів, що враховують рівень технологічності, інноваційної активності та стійкості розвитку.

Застосування комплексного підходу до оцінки інвестиційних проєктів дозволяє більш повно врахувати їх внесок у формування конкурентних переваг аграрних підприємств. У цьому контексті фінансові показники ефективності інвестицій розглядаються як складова ширшої системи управління, спрямованої на досягнення стратегічних цілей розвитку та підвищення конкурентоспроможності в умовах динамічного ринкового середовища.

У практиці оцінювання інвестиційних проєктів в аграрному секторі переважають методи, засновані на дисконтуванні грошових потоків, що дозволяє врахувати фактор часу та вартість капіталу. Ключовим інтегральним показником ефективності інвестицій є чиста теперішня вартість (Net Present Value, NPV), яка відображає приріст вартості підприємства внаслідок реалізації проєкту. Показник NPV визначається як різниця між сумою дисконтованих грошових надходжень та обсягом початкових інвестицій і розраховується за формулою:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I_0 \quad (1)$$

де – CF_t чистий грошовий потік у періоді t ;

r – ставка дисконтування;

I_0 – обсяг початкових інвестицій;

n – тривалість життєвого циклу проєкту.

Додатне значення показника NPV свідчить про економічну доцільність інвестування та зростання ринкової вартості підприємства. Для комплексної оцінки ефективності інвестиційних рішень також застосовуються показники внутрішньої норми рентабельності (Internal Rate of Return, IRR), індексу прибутковості (Profitability Index, PI) та дисконтованого терміну окупності інвестицій (Discounted Payback Period, DPP), які дозволяють багатокритеріально оцінити дохідність і ризиковість інвестиційних проєктів.

У 2024–2025 роках аграрний сектор України демонструє стійкість, а інвестиції набувають нового стратегічного значення. Пріоритетом стає впровадження високотехнологічних інновацій: систем точного землеробства, біотехнологій та цифрових платформ управління. Очікується, що частка технологічних проєктів в інвестиційному портфелі галузі зросте з 28% у 2024 році до 42% у 2025 році [8].

Ключові сфери капітальних вкладень у 2025 році включали [6]:

– агротехнології (GPS-навігація, автоматизація тваринницьких комплексів, дрони для моніторингу);

– переробка (створення доданої вартості через глибоку переробку зернових та олійних культур);

– енергонезалежність (будівництво біогазових установок та встановлення сонячних панелей для ферм);

– іригація (відновлення та модернізація систем краплинного зрошення для адаптації до кліматичних змін).

Інтеграція України до ЄС вимагає від агропідприємств відповідності принципам сталого розвитку. Концепція Green Deal уже впливає на ланцюги постачань та доступ до капіталу. Для бізнесу екологічність стає економічним критерієм: прибутковість залежить від «зеленості» процесів [9].

Стратегія «Від ферми до виделки» (Farm to Fork) передбачає [11]:

Таблиця 2. Структура іноземних інвестицій в АПК України

Сегмент інвестування	Частка в загальному обсязі	Основний фокус
Землеробство та рослинництво	45%	Техніка, насіння, системи точного землеробства.
Переробка та упаковка	20%	Олійножировий сектор, виробництво кормів, харчопром.
Тваринництво та молочне виробництво	15%	Реконструкція ферм, генетика, автоматизація.
Агроінфраструктура та логістика	10%	Елеватори, сушарки, термінали на кордонах.
Агротех та інновації	10%	IT-рішення, дрони, моніторинг даних.

Джерело: сформовано на основі [5]

- скорочення використання пестицидів на 50% до 2030 року;
- зменшення використання мінеральних добрив на 20%;
- збільшення частки органічного землеробства (в Україні прогнозується ріст до 9%).

Впровадження ESG-звітності (Environmental, Social, Governance) стає інструментом довіри для інвесторів. Без неї залучення фінансування ставатиме складнішим, оскільки банки переорієнтовуються на «екологічно зрілі» компанії. Також критичним є врахування вуглецевого податку (CBAM), що змушує інвестувати в технології декарбонізації.

У 2025 році державний бюджет України передбачав понад 6 млрд грн на підтримку аграрного сектору, що на 5 млрд грн більше, ніж у 2024 році [3]. Основним інструментом залишається програма «Доступні кредити 5–7–9%», за якою станом на травень 2025 року аграрії залучили 19,1 млрд грн.

Окрім прямих субсидій, бізнес активно використовує гранти [2]:

- переробка: до 8 млн грн за умови створення від 25 робочих місць;
- теплиці: до 7 млн грн на будівництво модульних об'єктів;
- сади: від 140 до 400 тис. грн на гектар.

Управління інвестиціями в умовах воєнного стану вимагає нейтралізації високих ризиків: руйнування активів, замінування та логістичних збоїв. Основним інструментом стала диверсифікація – як господарського портфеля, так і каналів збуту.

Адаптація аграрних підприємств до сучасних викликів передбачає реалізацію комплексу стратегічних заходів, спрямованих на зниження логістичних, виробничих та інвестиційних ризиків. Важливим напрямом є розвиток власної інфраструктури зберігання, зокрема елеваторів і складських потужностей, що дозволяє мінімізувати залежність від зовнішніх логістичних обмежень. Паралельно актуалізується впровадження енергоефективних технологій, які забезпечують підвищення автономності виробництва та зменшення витрат у довгостроковій перспективі. З метою зниження інвестиційних ризиків доцільним є використання міжнародних механізмів страхування воєнних ризиків, зокрема інструментів Ukraine Investment Framework, що передбачають надання фінансових гарантій. Водночас диверсифікація виробництва в напрямі нішевих культур і органічної продукції створює можливості для підвищення маржинальності та розширення доступу до ринків Європейського Союзу.

Ефективне управління інвестиційними процесами виступає ключовою умовою збереження конкурентоспроможності аграрного сектору України. У цьому контексті першочергового значення набуває технологічна модернізація, яка має базуватися не лише на оновленні техніки, а й на впровадженні AgTech-рішень та елементів точного землеробства, що дозволяє оптимізувати витрати за умов обмеженості ресурсів. Важливим напрямом є орієнтація інвестицій на розвиток переробних потужностей, що сприяє формуванню доданої вартості всередині країни та зниженню залежності від експорту сировини. Особливої уваги потребує забезпечення екологічної відповідності виробництва шляхом впровадження ESG-стандартів і заходів з декарбонізації, що є передумовою доступу до європейських фінансових ресурсів та ринків у межах реалізації Green Deal. Водночас аграрним підприємствам доцільно максимально використовувати інструменти державної підтримки, зокрема можливості Державної аграрної платформи, для залучення грантового фінансування та пільгового кредитування. Завершальним елементом системи управління інвестиційними процесами має стати розвиток ефективних механізмів управління ризиками, орієнтованих на підвищення енергонезалежності підприємств і використання міжнародних гарантійних інструментів для мінімізації воєнних ризиків. Забезпечення конкурентоспроможності вимагає цілісного підходу, де інвестиційний процес розглядається як інструмент стратегічного прориву на глобальні ринки в умовах високої невизначеності.

Висновки та перспективи подальших розвідок

У ході дослідження встановлено, що розвиток потенціалу конкурентоспроможності аграрних підприємств значною мірою зумовлюється ефективністю використання інвестиційних механізмів та рівнем інвестиційної активності суб'єктів господарювання. Інвестиції відіграють ключову роль у процесах модернізації виробництва, впровадження інноваційних технологій і формування стійких конкурентних переваг, забезпечуючи довгостроковий розвиток аграрних підприємств. У результаті систематизації інвестиційних механізмів управління розвитком потенціалу конкурентоспроможності обґрунтовано доцільність їх комплексного застосування з урахуванням стратегічних цілей підприємства та умов функціонування аграрного ринку. Запропонований підхід до управління розвитком потенціалу конкурентоспроможності, що ґрунтується на інтеграції інвестиційних механізмів у систему стратегічного управління, створює передумови для підвищення ефективності функціонування аграрних підприємств і зміцнення їх позицій у конкурентному середовищі.

Література

1. Лесюк В.С. Вплив цифровізації на економічну ефективність аграрних підприємств. 2021. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/89.pdf>
2. In 2024, businesses will be able to receive 15 thousand development grants from the state – Ministry of Economy» URL: <https://unn.ua/en/news/in-2024-businesses-will-be-able-to-receive-15-thousand-development-grants-from-the-state-ministry-of-economy>418-479c-a69f-f3d0fdb8b977&title=robota-grantividderzhavinaavidkrittiachirozvitokbiznesu.
3. Про Державний бюджет України на 2025 рік: Закон України № 4059-IX від 19.11.2024 р. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_of_2025-770.
4. New EU rules to empower consumers for the green transition enter into force URL: https://energy.ec.europa.eu/news/new-eu-rules-empower-consumers-green-transition-enter-force-2024-03-27_en
5. Названо найбільш знакові інвестиційні та M&A угоди на українському агроринку в 2024 році URL: <https://latifundist.com/novosti/66402-nazvano-najbilsh-znakovi-investitsijni-ta-ma-ugodi-na-ukrayinskomu-agrorinku-v-2024-rotsi>

6. Ipatov A. "Mechanisms for attracting investments in the agricultural sector". *The journal "Actual problems of innovative economy and law"*. 12.10.2024. URL: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-6-21>
7. Інвестиційний клімат в Україні: виклики та перспективи 2025 року-НААУ. URL: <https://unba.org.ua/publications/9914-investitsijniy-klimat-v-ukraini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html>.
8. До 750 000 євро: 20 актуальних грантових програм для українського бізнесу у 2024 році URL: <https://forbes.ua/business/do-750-000-evro-20-aktualnih-grantovikh-program-dlya-ukrainskogo-biznesu-01092024-23286>
9. Як промисловість ЄС буде адаптуватися до Європейського зеленого курсу URL <https://greentransform.org.ua/yak-promyslovisht-yes-bude-adaptuvatysya-do-yevropejskogo-zelenogo-kursu/>
10. Чернишова Л.І., Браткова Б.Г. Управління ресурсним потенціалом аграрного підприємства для підвищення його конкурентоспроможності. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. травень 2025. № 3 (33). С. 107-117. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2025/No3/107.pdf>.
11. From farm to fork strategy (F2F). (2022). URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/3%20Tree%20From%20Farm%20to%20Fork%20Strategy%203%20final_297x210mm_4%2B4_web_180822.pdf.
12. Rudevska V., Gutsul T., Tesak O., Kyselov O. Investment Attractiveness of Agriculture in Ukraine: Factors and Prospects for the Future. *Futurity Economics&Law*. 2024. № 4(1). P. 22–37. DOI: <https://doi.org/10.57125/FEL.2024.03.25.02>.

References

1. Lesyuk V.S. (2021). Vplyv tsyfrovizatsii na ekonomichnu efektyvnist' ahrarnykh pidpriemstv. [The impact of digitalization on the economic efficiency of agricultural enterprises]. Available at: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/89.pdf>
2. In 2024, businesses will be able to receive 15 thousand development grants from the state – Ministry of Economy» Available at: <https://unn.ua/en/news/in-2024-businesses-will-be-able-to-receive-15-thousand-development-grants-from-the-state-ministry-of-economy>
3. Pro Derzhavnyj biudzheth Ukrainy na 2025 rik: Zakon Ukrainy. (2024). [On the State Budget of Ukraine for 2025: Law of Ukraine]. № 4059-ІКh dated November 19, 2024. Available at: https://mof.gov.ua/uk/budget_of_2025-770.
4. New EU rules to empower consumers for the green transition enter into force Available at: https://energy.ec.europa.eu/news/new-eu-rules-empower-consumers-green-transition-enter-force-2024-03-27_en
5. Nazvano naibilsh znakovi investytsiini ta M&A uhody na ukrainskomu ahrorynku v 2024 rotsi [The most significant investment and M&A deals in the Ukrainian agricultural market in 2024 have been named] Available at: <https://latifundist.com/novosti/66402-nazvano-naibilsh-znakovi-investitsijni-ta-ma-ugodi-na-ukrayinskomu-agrorinku-v-2024-rotsi>
6. Ipatov A. (2024) "Mechanisms for attracting investments in the agricultural sector". *The journal "Actual problems of innovative economy and law"*. Available at: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-6-21>
7. Investytsijnyj klimat v Ukraini: vyklyky ta perspektivy 2025 roku-NAAU. (2025). [Investment climate in Ukraine: challenges and prospects for 2025 - NAAU]. Available at: <https://unba.org.ua/publications/9914-investitsijniy-klimat-v-ukraini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html>.
8. Do 750 000 yevro: 20 aktualnykh hrantovykh prohran dlia ukrainskoho biznesu u 2024 rotsi [Up to 750,000 euros: 20 current grant programs for Ukrainian business in 2024] Available at: <https://forbes.ua/business/do-750-000-evro-20-aktualnih-grantovikh-program-dlya-ukrainskogo-biznesu-01092024-23286>
9. Iak promyslovisht Yes bude adaptuvatysia do Yevropeiskoho zelenoho kursu [How EU industry will adapt to the European Green Deal] Available at: <https://greentransform.org.ua/yak-promyslovisht-yes-bude-adaptuvatysya-do-yevropejskogo-zelenogo-kursu/>
10. Chernyshova, L.I., Bratkova, B.H. (2025). «Managing the resource potential of an agricultural enterprise to increase its competitiveness». *Ekonomichnyj zhurnal Odes'koho politekhnichnoho universytetu*. № 3 (33). pp. 107-117. Available at: <https://economics.net.ua/ejopu/2025/No3/107.pdf>.
11. From farm to fork strategy (F2F). (2022). Available at: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/3%20Tree%20From%20Farm%20to%20Fork%20Strategy%203%20final_297x210mm_4%2B4_web_180822.pdf.
12. Rudevska, V., Gutsul, T., Tesak, O., Kyselov, O. (2024). «Investment Attractiveness of Agriculture in Ukraine: Factors and Prospects for the Future». *Futurity Economics&Law*. № 4(1).pp. 22–37. DOI: <https://doi.org/10.57125/FEL.2024.03.25.02>.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2025 р.